

TUSSEN

Zomer
2024

BEJDE

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

Heiligen en onze roeping

Bisschop Van den Hende:

*Theresa is een
grote heilige*

Bedevaart:

*Het mysterie
van Banneux*

Laurentius zingt:

*Een hymne als
minibedevaart*

Plus:

*Maria als ster van
de evangelisatie*

3

BISSCHOP

Evangelisatie door aantrekkingskracht

4

WOORD VAN GOD

“God is ons gezelschap komen houden”

6

LAURENTIUS IS VERWONDERD

Antonius van Padua

7

BEDEVAART

Het mysterie Banneux

10

BISSCHOP

De kleine Theresia is een grote heilige

13

NIEUWS

14

KIEZEN VOOR DE KERK

Izzy en Luana van der Giessen aan het woord

16

LAURENTIUS ZINGT

Een hymne als een minibedevoort

Daphne van Roosendaal
Hoofdredeur

In 2025 viert de Kerk het Jubeljaar “Pelgrims van hoop”. Paus Franciscus nodigt uit om dan een aantal dagen een bedevaart te maken naar Rome. Vanuit Nederland zal er een nationale bedevaart zijn, waarvoor parochies poster en flyers ontvangen. Zie ook jubeljaar2025.nl.

‘Nationale bedevaart’ doet in het bisdom Rotterdam denken aan de Nationale Bedevaart Brielle. Die is één dag en dit jaar op zaterdag 6 juli. U leest er meer over op p. 28. In het bisdom is er een constant aanbod van bedevaarten door comités en werkgroepen. Lees op p. 7-9 een impressie van de bedevaart naar Banneux die werd georganiseerd door het ‘Banneux Comité Bisdom Rotterdam’.

Ook de omgekeerde beweging is mogelijk. Van 9 t/m 12 april kwam uit Lourdes een reliek van de heilige Bernadette Soubirous naar de kathedraal in Rotterdam. Veel mensen kwamen naar “Lourdes aan de Maas”. En van 25 mei t/m 17 juni maakte een reliek van de heilige Theresia van Lisieux een rondgang langs de kathedraal in Rotterdam, de H. Augustinus parochie (Wassenaar e.o.), de HH. Petrus en Paulus parochie (Leiden e.o.) en de parochies van Den Haag.

Wat betekent het als we relieken bewaren en vereren? Blader naar p. 8-10 voor het artikel van bisschop Van den Hende over de heilige Theresia. Op p. 20-21 leest u meer over de relieken van de HH. Martelaren van Gorcum in Brielle.

18

TIPS VAN LAURENTIUS

Lees, kijk, luister, proef

20

RELIEKEN

Heilige Martelaren van Gorcum

22

LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL

De missionaire Kerk

24

NIEUWE EVANGELISATIE

Maria als ster van de evangelisatie

26

VRAAG & ANTWOORD

Wat zegt de Kerk over het gezinsleven?

28

BRIELLE

Twee nieuwe leden voor Brielse Commissie

29

IN MEMORIA EN PERSONALIA

Editie zomer 2024

COLOFON:

Tussenbeide is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Hoofdredeur:

Daphne van Roosendaal
Redactie: Frits Vermeulen,
Jolanda de Wolf

Redactie, administratie, advertenties:

Koningin Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling,
grafisch ontwerp en vormgeving:
Dailymilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:

Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Cover: Bisdom Rotterdam

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk: Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:

€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verpakt in rietsuiker folie.

Dit heeft het Vinçotte OK biobased **** certificaat. De folie is niet composteerbaar, maar wél volledig recyclebaar binnen het reguliere inzamelsysteem (afval wordt grondstof).

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

Evangelisatie door aantrekkingskracht

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

*‘Leven als leerlingen
van Christus in woord
en daad’*

De primaire opdracht van de Kerk is evangelisatie. Paus Franciscus beklemtoont dat die missie van de Kerk niet met druk en dwang moet gebeuren maar door aantrekkingskracht. Wat betekent evangelisatie door aantrekkingskracht? Het is niet mensen naar de mond praten of met een boodschap komen die bij voorbaat bij gangbare opvattingen van de tijd aansluit.

De heilige Schrift vertelt dat in het begin van de zending van de Kerk de leerlingen van Jezus allereerst samen bidden en samen de Heilige Geest ontvangen die op ieder van hen neerdaalt. De opdracht om te evangeliseren is van meet af aan opgepakt als een gezamenlijke taak, waarbij zoveel mogelijk leerlingen hun aandeel hebben en op hun beurt andere mensen tot leerlingen van het evangelie maken.

Waar het gaat om anderen uit te nodigen om leerlingen van Christus te worden, dan is het nodig dat wij als kerkleden eerst ook zelf bereid zijn als leerlingen van Christus te leven in woord en daad. Daarbij hoort dat we ons bewust zijn van ons doopsel mét de verantwoordelijkheid die daarbij komt kijken. Ook is het nodig dat we de vreugde van het geloof leren ontdekken en vasthouden, dat we zelfs door zorgen en tranen heen mogen weten dat God onvoorwaardelijk van ons houdt en ons niet in de kou laat staan.

Zo bezien, is evangeliseren eerst een kwestie van ontvangen en van overgave en pas daarna van geven en toevertrouwen. Als bisschop ben ik onder de indruk van de tientallen geloofsleerlingen die in afgelopen tijd in verschillende parochies werden voorbereid op hun toetreding in de Kerk. Het is aantrekkelijk wanneer je als gelovigen met enthousiasme het geloof van de Kerk met elkaar weet te delen en door te geven. In kracht van de Geest mogen wij ons geloof voorleven en op onze beurt in Jezus' naam anderen aantrekken om de rijkdom van het evangelie te ontdekken. ■

“God is ons gezelschap komen houden”

Door Daphne van Roosendaal

Renier Boerma (33)

Woont in: Rotterdam

Was: Vrijwilliger bij de ontvangst van de relieken van H. Bernadette

Ik zou niet zo snel uit mezelf naar een bedevaartsoord gaan, maar nu kwam Lourdes met Bernadette naar mij toe. Ik ben protestant geweest en ken dat niet zo. Dus ik heb me aangemeld als vrijwilliger. Er kwamen veel mensen. Dat was mooi. Bij Comunion e Liberazione, een beweging waar ik lid van ben, wordt vaak tot Maria gebeden: dat nog nooit iemand die tot u zijn toevlucht nam of u om hulp kwam smeken door u in de steek werd gelaten, en gesterkt door dat vertrouwen kom ik tot u. Dat is de ervaring die mensen hebben.

Welke bijbel heb jij?

De protestantse Studiebijbel in Perspectief. Daarin is veel uitleg opgenomen in voetnoten. Zeker de lezingen uit het Oude Testament vragen vaak wat context. En dan pak ik deze Studiebijbel erbij. Ik heb hem van mijn ouders gekregen voor mijn verjaardag toen ik nog gereformeerd was. Deze vertaling (NBV) kwam uit in 2004 toen ik 14 was. Het was voor mij echt een heel grote verandering, want daarvoor hadden we een andere veel oudere vertaling. Ik herinner me dat door deze nieuwe vertaling alles ineens veel helderder was, heel modern. Ik heb ook de Willibrordvertaling uit 1975 die in de liturgie wordt gebruikt. Die pak ik vaak om even te kijken hoe iets daarin is vertaald.

Wanneer lees jij de bijbel?

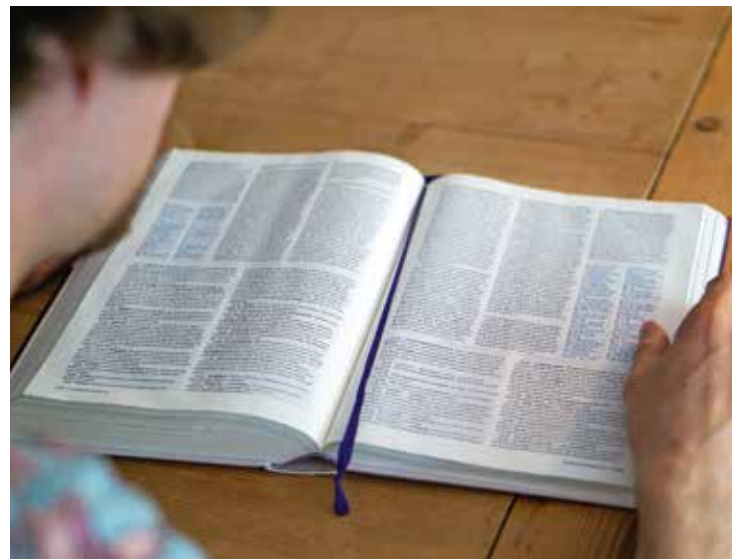
Wat we vroeger thuis deden, is bij Genesis beginnen en bij Openbaring stoppen en zo alles ertussen lezen. Het grote voordeel is dat je heel goed weet wat er in de bijbel staat. Maar het sluit niet altijd aan op wat er speelt. Ik lees de bijbel nu veel meer met de Kerk, door het leesrooster en het getijdengebed en in de mis. In de katholieke Kerk is goed nagedacht over de lezingen. Ik hoef niet zelf te bedenken wat ik moet lezen en hoe ik het precies moet interpreteren. God spreekt tot mij door de Kerk. Het is op een positieve manier minder zelfstandig. Als je van voor naar achter leest, ben jij degene die kiest wat je openslaat. Als je meeleeft met de Kerk, wordt het je aangereikt als een gemeenschappelijk iets.

Waarom zien we dat deze bijbel van jou is?

Alleen aan mijn naam die ik erin heb geschreven. Ik schrijf er verder niet in. Dat is vooral praktisch, want de lettertjes en de marges zijn te klein en het papier is te dun om dingen aan te strepen.

Heb je een favoriete bijbeltekst?

Ik vind 1 Korintiërs 3, 22-23 mooi: "Alles is het uwe, [...] wereld, leven of dood, heden of toekomst, alles is van u, maar gij zijt van Christus en Christus is van God." Dat geeft een ongelooflijke vrijheid. Alles is van u, de wereld, heden of toekomst. Ik vind dat een hoopvolle gedachte, want de wereld is ontzettend beperkt en ons leven ook. Maar het wordt veel voller met Christus. En zijn belofte is dat uiteindelijk de verwachting die in ons hart leeft, ook echt tot vervulling komt. Dat maakt mij heel erg vrij, omdat ik weet dat de beperktheid van de wereld niet het laatste woord heeft.

Maar de allermooiste tekst vind ik Johannes 1, 14: Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond. Hij heeft zijn tent onder ons opgeslagen. Dat klinkt als kamperen, intiem. God is ons gezelschap komen houden en ik probeer Hem gezelschap te houden. Dat is voor mij wanneer als ik in een kerk ben altijd heel tastbaar. ■

Antonius van Padua

Wat: Schild van koorkap
Waar: H. Antonius van Paduakerk, Den Haag
(in bruikleen gegeven aan Museum W in Weert)

Wanneer: 1875-1925
Materiaal: Natuurzijde, brokaat, borduurgaren

De H. Antonius van Paduakerk in Den Haag is in het bezit van een uniek vierstel (koorkap, kazuifel en twee dalmatieken). De decoraties op de liturgische gewaden verbeelden een aantal wonderen die de heilige Antonius van Padua tijdens zijn leven deed. Dat heeft te maken met de geschiedenis van deze kerk. De kerk begon ooit als katholieke kapel van de Franse ambassade, die vanaf 1768 werd bediend door de franciscanen.

Antonius van Padua is een bekende franciscaanse heilige en een tijdgenoot van Franciscus van Assisi. In de 13e eeuw werden de steden groter. Er ontstond een geldeconomie die leidde tot rijkdom, maar die ook sociale tegenstellingen verscherpte. Er ontstond een stedelijk proletariaat. Handige zakenlieden richtten leenbanken op. Mensen leenden geld tegen woekerrente en kwamen daardoor nog meer in de schulden. Antonius kwam op voor deze nieuwe armen in zijn prediking en door zijn concrete voorbeeld. Hij vond daarbij

niet altijd makkelijk gehoor. Op het schild van de koorkap (versiering op de rug van de capevormige mantel van een priester) staat een rijk geborduurde voorstelling van Antonius die met een kruis in de hand voor vissen op het strand preekt. De heilige was namelijk geschokt door de lauwe houding van gelovigen in Rimini en ging daarom uit frustratie voor de zee preken. Plotseling kwamen allerlei grote en kleine vissen uit de zee aangezwommen die wél ademloos luisterden en instemmend met hun staart op het water sloegen.

Bij leven heeft Antonius vele wonderen gedaan en hij werd een jaar na zijn sterven al heilig verklaard. Sinds die tijd is hij de beschermheilige van velen en roepen mensen hem aan als ze iets kwijt zijn met de woorden: "Heilige Antonius, beste vriend, maak dat ik mijn weer vind." ■

Door Ingrid Henkemans, Erfgoedexpert Museum Catharijneconvent

Het mysterie BANNEUX

Door Celine Timmerman

Beelden Daphne van Rosendaal en Celine Timmerman

Hoe is het om op bedevaart naar Banneux te gaan? Circa 120 pelgrims van de bisdommen Rotterdam en Haarlem-Amsterdam waren eind mei mee met de 5-daagse reis. In de groep is dit voorjaar bijna niemand voor de eerste keer mee. Wat is het mysterie van Banneux, het heiligdom in de Belgische Ardennen, waardoor mensen blijven komen? Een reportage.

Vanuit verschillende plaatsen in het bisdom Rotterdam vertrekken vrijdagmorgen de bussen vol pelgrims. Na een koffiestop in Boskoop en een

broodmaaltijd in Limburg komt de groep in de namiddag in Banneux aan. Tijdens de busreis worden onder meer het reisgebed en de rozenkrans

gebeden. Ook worden er Marialiederen gezongen. Na de avondmaaltijd begint het Triduum, de driedaagse periode van gebed en bezinning. Op weg naar de bron van Banneux wordt de rozenkrans gebeden. Bij de bron steken de pelgrims hun handen en sommigen ook hun gezicht in het water. Pelgrims achter een rollator of in een rolstoel worden door verplegers geholpen het water aan te raken. ▶

De familie Verkleij is met vier man sterk in Banneux.

Leo van der Meer (l) en Wim Hooijmans (r).

De bron: dat is waar Banneux over gaat. Het Mariabedevoortsoord ontstond nadat in 1933 de twaalfjarige Mariette Beco zei dat Maria acht keer aan haar was verschenen. Maria had zich de Maagd van de Armen genoemd. Maria leidde de kleine Mariette naar een bron met water en zei dat ze haar handen in het water moest steken. Vandaag de dag wordt er geneeskrachtige werking aan toegeschreven en wordt Banneux jaarlijks door zo'n 700.000 pelgrims bezocht.

NEDERIG

Het bidden van de kruisweg zaterdagochtend gebeurt in de Sint Franciscuskapel op het terrein van het heiligdom. De kerk ligt naast het gastenverblijf waar de pelgrims overnachten. Bij elke statie krijgt een andere pelgrim het statiekruis overhandigd. "Waar het kruis is, daar is Maria nooit ver", zegt pater jezuïet Marc Lindeijer. "Net als bij het lijden van haar Zoon." Bij de derde statie krijgt Nita Dielingen (72) uit Rotterdam het kruis in haar handen. "Ik wist niet wat me overkwam", zegt ze later. "De Heer koos mij, een nederig kind, uit om zijn machtige kruis te mogen vasthouden. Dat is toch geweldig? Ik voelde enorm veel kracht. Echt waar, het is de 22ste keer dat ik hier ben en ook nu weer voel ik mij

'We zijn hier één grote familie'

door Hem gedragen." De Rotterdamse heeft in Banneux de kruisweg ook wel eens op haar knieën afgelegd.

ONTROERD

Vriendin Rinia Kamperveen (86) hield tijdens de kruisweg de hand van Dielingen vast. De Surinaamse dames gaan nu zestien jaar samen naar Banneux. Kamperveen moet lang nadenken over de vraag wat Banneux met je doet. "Het is een gevoel. Ik ben nu voor de 16e keer in Banneux en wéér ervaar ik Zijn aanwezigheid. Je voelt en proeft de Heer hier. Ik heb regelmatig tranen omdat ik zo ontroerd ben door Zijn liefde."

HARTEN VEROVEREN

Ook het zonnetje tijdens het bezoeken van winkeltjes in het dorp doet mensen 's middags goed. Rozenkransen, bronwater en noveenkaarsen worden massaal ingekocht. Pelgrims uit andere landen komen in bussen de parkeerplaats opgereden. Poolse communicantjes veroveren in hun witte jurkjes de harten van pelgrims. 's Middags is er rozenkrans bidden met priester Nico Kerssens waarna in de grote kerk het lof plaatsvindt. Diaken Dick Vrijburg geeft alle pelgrims de ziekenzegen met het Allerheiligste in de monstrans.

Drie dames en één heer lopen tijdens alle activiteiten telkens samen. Het blijkt de familie Verkleij. Oma Lenie (92) is met haar dochter Frieda (67), zoon William (65) en schoondochter Elza (64) voor de derde keer in Banneux. "We zijn in Kevelaer en Lourdes geweest, maar Banneux vinden we het meest gemoedelijk vanwege de kleinschaligheid", zegt Frieda namens de familie. "Waarom we terugkomen? Ja, waarom doen we dat, dat is een goede vraag. We zijn hier één grote familie met z'n allen. We helpen elkaar waar het kan. Ook al is het elk jaar hetzelfde eten en ritme, je voelt je vijf dagen lang welkom, geliefd en verwend. Het is hier geen vijf maar zés sterren!"

Paula Opstal.

De familie Verkleij heeft een speciale band met Maria. Al heeft de heilige Antonius ook een bijzondere betekenis voor de Boskopers. “Als we wat kwijt zijn, roepen we hem altijd aan”, zegt oma Lenie. Persoonlijke verhalen over de wonderen van heiligen worden gedeeld, waarbij tranen vloeien. Frieda: “Kijk, dat kan hier. Er wordt gelachen maar ook gehuild. Het mag allemaal.”

SAAMHORIGHEID

Na de eucharistieviering en het avondeten begint de lichtprocessie. De vijftig vrijwilligers in verpleeguniform lopen van hot naar her om iedere pelgrim op tijd op de gewenste locatie te krijgen. Een paar van hen werken in de zorg, het overgrote deel niet. Zoals Wim Hooijmans (63), vrachtwagenchauffeur, en Leo van der Meer (63), net met pensioen. “Elk jaar zeg ik tegen mijn vrouw: in mei en oktober ben je mij kwijt want dan zit ik in Banneux”, zegt Hooijmans. “Dat is inmiddels 17 jaar zo. De eerste keer ging ik mee om koffers en stoelen te sjouwen, er waren toen mannen nodig. Na een paar uur zei ik al: schrijf mij maar op voor volgend jaar. Zó leuk vond ik het. Je bent hier in een andere wereld. De mensen zijn ontzettend dankbaar voor je hulp. En ze delen hun verhaal, bijvoorbeeld bij de bron. Natuurlijk zit je dan weleens

verslagen op een bankje door alles wat je hoort, maar dat luisterende oor geven is waarvoor je het doet.” Van der Meer knikt. “Een wat oudere pelgrim gaf een keer aan dat hij wel wat uit de winkeltjes wilde hebben als aandenken aan Banneux. Hij was te slecht om te gaan, dus heb ik toen voor hem een Mariabeeldje gekocht en gevuld met bronwater. Dat kostte me 1 euro. Een jaar later komt hij naar me toe: hij had het beeldje nog steeds op zijn nachtkastje staan en was me nog steeds zeer dankbaar. Dat vind ik goud.” De vrijwilligers lopen, als de pelgrims op bed liggen, 's avonds met elkaar naar de

bron om de dag af te sluiten. Van der Meer: “We delen ervaringen van die dag met elkaar en we zingen liederen. Het geeft een enorm saamhorigheidsgevoel.”

KRACHT EN STEUN

Paula Opstal-Ammerlaan (81) komt al 43 jaar naar Banneux, waarvan de laatste 34 jaar als coördinator. Zij zorgt er ook deze editie weer voor dat het de 69 pelgrims en de 33 vrijwilligers uit het bisdom Rotterdam aan niets ontbreekt. “Omdat we twee keer per jaar op bedevaart gaan, is dit mijn 78ste keer en het verveelt nog steeds niet,” zegt de Pijnackerse met een lach. Na zoveel jaar kan ze het mysterie van Banneux wel verklaren. “De charme van dit heiligdom zit hem in de kleinschaligheid. Niemand valt buiten de groep en het heiligdom is niet zo groot opgezet als Lourdes. Het samenzijn, de gezelligheid met elkaar onder het genot van een advocaatje met slagroom en het respect voor elkaar maken het plaatje compleet.” En persoonlijk? Wat betekent Banneux voor Opstal? Stille. “Het geeft mij heel veel kracht en steun. Heel veel. Ik ben twee keer ernstig ziek geweest, ik vertrouwde op de kracht die ik hier via Maria kreeg. Ik ben nu niet meer ziek. Als ik mijn handen en gezicht door het bronwater haal, dan bid ik elke keer zachtjes: ‘Moeder Maria, geef mij kracht en steun.’ En daar vertrouw ik op.” ■

‘De charme
van Banneux
is de klein-
schaligheid’

H. Theresia in de H. Laurentiuskerk in Stompwijk.

De kleine Theresia is EEN GROTE HEILIGE

Door bisschop Van den Hende

Van 24 mei t/m 16 juni was een relik van de heilige Theresia van Lisieux (1873-1897) in het bisdom Rotterdam. De relik kwam op 24 mei uit Lisieux aan in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal. Daarna reisde de relik langs parochies in Leiden, Voorschoten en Den Haag. Dit is een verkorte versie van een inleiding van bisschop Van den Hende op 28 mei in de kathedraal.

Theresia van Lisieux is een heilige van formaat. In 2023 heeft paus Franciscus een speciale brief geschreven om de betekenis van Theresia naar voren te brengen, de apostolische exhortatie “C’est la confiance” (Het is het vertrouwen). Paus Franciscus schrijft: Theresia pelgrimeert met ons mee en het mooiste teken van haar spiritualiteit zijn de ontelbare rozen die zij verspreidt. Dat wil zeggen: de genade die God ons schenkt op haar voorspraak om ons te steunen op de weg van ons leven. De rozen, waarover Theresia zelf spreekt en waarmee ze vaak wordt afgebeeld, zijn de rozen die de vele genaden uitbeelden die God schenkt op haar voorspraak.

THERESIA

Theresia werd geboren op 2 januari 1873 en al op 15-jarige leeftijd trad ze in bij de Karmel in Lisieux. Ze was op haar 13e al zeer enthousiast om in te treden. Ze heeft zelfs die vraag nog voorgelegd toen ze in audiëntie was bij paus Leo XIII, maar die heeft daar toch niet meteen ja op gezegd. Uiteindelijk is ze op haar vijftiende ingetreden in de Karmel van Lisieux. Eigenlijk heel kort maar, een goede tien jaar, want toen werd ze ziek.

Ze kreeg tuberculose en heeft een tijd op bed in het klooster doorgebracht en uiteindelijk is ze gestorven in 1897.

‘Ik ontdek
mijn roeping
en mijn roeping
is de liefde’

Ze was nog maar 24 jaar toen ze stierf en toch heeft ze zoveel betekenis gekregen. Door haar geschriften, door haar getuigenis, werd ze reeds in 1921 eerbiedwaardig verklaard. Dat wil zeggen dat iemand in aanmerking komt voor het proces van zalig- en heiligverklaring. In 1923 was de zaligverklaring en in 1925 de heiligverklaring. En in 1927 werd zij patroonheilige van de missie, vanwege haar uitgebreide correspondentie met

een missionaris. Uiteindelijk in 1997, dus honderd jaar na haar sterven, werd ze door paus Johannes Paulus II tot kerklerares verklaard.

Haar zogenaamde “kleine weg” spreekt bij veel mensen tot de verbeelding. De aanduiding “de kleine weg van Theresia” is niet van haarzelf. Het is een karakterisering van zuster Agnes in 1907 toen Theresia tien jaar dood was. Later in 1921 bij het eerbiedwaardig verklaren van Theresia nam paus Benedictus XV die woorden in de mond en daarna is de aanduiding heel wijdverspreid geraakt.

VERTROUWEN EN LIEFDE

Paus Franciscus schreef “C’est la confiance” in 2023 bij gelegenheid van de 150e geboortedag van de kleine Theresia. De brief werd niet gepubliceerd op de geboortedag van Theresia in januari, maar in oktober op de dag van de gedachtenis van de grote Theresia, de heilige Theresia van Avila. De paus deed dat, omdat hij wil laten zien dat heiligen deel zijn van het volk van God en dat heel bijzonder de kleine Theresia deel uitmaakt van de geestelijke traditie van de Karmel en daarin haar eigen religieuze plaats heeft.

Paus Franciscus wijst erop dat Theresia ons naar God verwijst, naar Christus wil verwijzen. Zowel het kind Jezus dat mens geworden is omwille van ons heil, maar ook de lijdende Christus die zich tot het einde toe voor ons gegeven heeft aan het kruis. ▶

Theresia schrijft: de Heer is mijn enige liefde. Er kan niets tussenkomen en niets gaat daar bovenuit. Haar verlangen naar de liefde voor de Heer komt voort uit het feit dat ze weet dat Hij haar het eerst heeft liefgehad. Dus alle liefde van ons is geen verdienste, maar is een antwoord op de Heer die ons het eerst heeft liefgehad. Het gaat voor Theresia niet alleen over háár band met de Heer, maar de Heer gaat naar alle mensen toe met zijn liefde. Hij wil voor alle zielen met zijn liefde klaarstaan om ons te heiligen.

HEILIG

En Theresia zegt: ondanks mijn kleinheid, mijn zonde kan ik toch streven naar heiligheid. Dat betekent dat ze de weg naar heiligheid niet ziet als het resultaat van haar eigen inspanningen, ook niet ziet als het resultaat van haar eigen oefenen, maar dat het vooral de Heer is die haar optilt, die haar verandert, die haar heiligt. Ze zal nooit zeggen: ik wil heilig worden. Maar wel: ik wil heilig gemaakt worden. En daarvoor gebruikt ze het beeld van een lift. Die lift die mij moet verheffen tot de hemel, zegt ze, zijn uw armen o, Jezus. Daarom hoef ik niet groter te groeien. Integendeel, het is noodzakelijk dat ik klein blijf. Klein, niet in staat om alleen op mezelf te vertrouwen, maar vast overtuigd van de liefdevolle kracht van de armen van de Heer (C'est la Confiance nr. 16). Dat betekent dus dat Theresia in de

Beeld: Bisdóm Rotterdam

omgang met Christus niet de nadruk legt op zichzelf. Maar dat ze onderstreept dat het van Gods kant, van zijn genade op de eerste plaats komt. Theologen maken dat duidelijk met de uitdrukking "het primaat van het goddelijk handelen" (C'est la Confiance nr. 17 en 19). Hij zal mij heilig maken. Het is heel bijzonder dat Theresia dus zichzelf klein maakt en alles verwacht van God die haar groot kan maken. Tegelijkertijd is ze de kleinheid van andere mensen indachtig en wil ze allemaal bij de Heer aanbevelen.

THERESIA'S ROEPING

De kleine weg is niet iets tussen haar en Jezus en verder niet. Ze betreft iedereen erin door de aantrekkingskracht van Gods liefde en ze wil evangeliserend zijn naar alle mensen toe. Paus Franciscus vindt het belangrijk om Theresia op deze manier present te stellen. Roeping gebeurt midden in de gemeenschap van de Kerk. Er staat dat Theresia zeer geraakt was door de tekst van apostel Paulus over de Kerk als lichaam van Christus met de vele ledematen en Christus als het hoofd (1 Korintiërs 12). In die hele gemeenschap met verschillende ledematen, met verschillende roepingen zegt Theresia:

ik ontdek mijn roeping en mijn roeping is de liefde. Haar verlangen is om te werken voor de Kerk met zoveel ledematen, voor al die zielen, door haar gebed, door haar aanhoudend vragen, door haar vertrouwvolle band met de Heer (C'est la Confiance nrs. 38-39). De paus spreekt van een synthese die ze in haar leven laat zien. Namelijk dat de liefde van Christus op de eerste plaats komt en dat zij op die liefde van Christus antwoord geeft door haar liefde, en dat haar roeping van liefde deel uitmaakt van het hele volk van God (C'est la Confiance nr. 51).

ALLEDAAGS

De kleine weg betekent ook dat Theresia aan zichzelf werkt. In de contacten met haar medezusters, die niet allemaal even vriendelijk waren, in de contacten met haar overste, die soms ook wel eens onrechtvaardige eisen stelde, probeerde zij steeds weer zich te plooiën in liefde. En dat betekent niet stil afwachten, maar op je kleine weg in je alledaagse bezigheden proberen steeds meer de liefde van de Heer te weerspiegelen. Die liefde van de Heer die wil wonen in je hart.

ONZE ROEPING

Theresia van Lisieux is voor ons nog steeds een belangrijke heilige. Niet omdat ze hele grote dingen doet. Maar omdat ze kleine dingen op grootse wijze heeft gedaan en om wat zij door haar concrete leven laat zien en daardoor verwijst naar Christus. Omdat ze in haar eigen omstandigheden haar roeping heeft ontdekt en tot doel van haar leven heeft aangenomen. In de mate waarin wij heiligen zo vereren, in de mate waarin wij heiligen zo in ons hart sluiten, zijn we ook zelf in staat om onze roeping niet te vergeten en in de Kerk van nu ook daarin concreet zelf stappen te zetten. ■

Scan de QR-code voor de volledige tekst van de inleiding van de bisschop

Beeld: Bisdóm Rotterdam

KORT – KORT – KORT – NIEUWS

Brief van de paus aan parochiepriesters

Op 2 mei publiceerde de nieuwsdienst van het Vaticaan een brief van paus Franciscus gericht aan de parochiepriesters. De brief kwam aan het einde van een meerdaagse conferentie van parochiepriesters in het kader van de synode 'Voor een synodale Kerk'. De paus zegt in zijn brief dat de parochiepriesters "het leven van Gods volk kennen van binnenuit: haar vermoeidheden en haar vreugden, haar noden en rijkdommen. Daarom heeft een synodale Kerk haar parochiepriesters nodig." Paus Franciscus moedigt de parochiepriesters aan om bouwers te zijn van een missionaire en synodale Kerk: "We zullen nooit een synodale en missionaire Kerk worden, als de parochiegemeenschappen niet alle gedoopten laten participeren in die éne missie: het evangelie te verkondigen als karakteristieke eigenschap van hun leven."

Beeld: Ramon Mangold

Beeld: Bisdom Rotterdam

Caritas instellingen samen op weg met de Caritas Actie

Dit jaar start een nieuw initiatief in het bisdom Rotterdam: de Caritas Actie. De actie wordt in het najaar voor het eerst gehouden (26 oktober - 24 november). Bij de Caritas Actie hoort een gezamenlijke voorbereiding, die wordt aangeboden als momenten voor uitwisseling. Concreet gaat het om vijf bijeenkomsten. Op dinsdag 7 mei vond de tweede bijeenkomst plaats. Piet Timmermans, pastoraal dienstverlener diaconie en caritas, nodigde voor deze bijeenkomst Daphne van Rosendaal uit als inleider (hoofd communicatie bij het bisdom Rotterdam). Zij gaf uitleg over fotografie, schrijftips en reikte bouwstenen aan voor een communicatieplan.

Ontmoeting bisschop en deelnemers 'Kom en zie'

Op 13 mei sloten vier deelnemers hun 'Kom en zie-jaar' af. Bisschop Van den Hende was hierbij te gast. Met de deelnemers, rector Walter Broeders en spiritueel Jeroen Smith bad de bisschop de vespers. Daarna was er een gezamenlijke maaltijd en een gesprek. De mannen deelden wat het 'Kom en zie-jaar' hen heeft gebracht. Met name de structuur in het gebed werd genoemd en ook het belang om de tijd te nemen bij het onderscheiden van je roeping. In september 2024 start een nieuw 'Kom en zie-jaar'.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Pastorale dienstverlening vernieuwt digitale nieuwsbrief

De nieuwsbrieven van de pastorale dienstverlening van het bisdom Rotterdam worden vernieuwd. Ze worden samengevoegd in één digitale nieuwsbrief. Leren, vieren en dienen zijn drie opdrachten binnen de ene zending

van de Kerk (verkondiging, heiliging, diaconie). Mede daarom worden ze samengebracht in één nieuwsbrief. De vernieuwde nieuwsbrief zal ook aandacht hebben voor gemeenschapsofbouw en onderwerpen als jongeren en de

missionaire parochie. De vernieuwde nieuwsbrief zal per kwartaal verschijnen met drie uitgaven per werkjaar en een extra uitgave wanneer er een bepaalde actualiteit is. Inschrijven kan via de bisdomwebsite.

Kiezen voor **DE KERK**

Door Celine Timmerman

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktotreders. Deze keer broer Izzy (21) en zus Luana (22) van der Giessen.

Hoe zijn jullie met het geloof in aanraking gekomen?

Izzy: “We zijn protestants opgevoed, dus wie Jezus was dat wisten we al wel. Ik had zelf alleen geen idee dat het katholieke geloof nog bestond. Het was een complete verrassing voor me toen ik zag dat er katholieke filosofen waren, zoals Thomas van Aquino. Toen we een keer in Rome waren, zagen we priesters en religieuzen gewoon zo over straat lopen, terwijl ik die alleen uit verhalen kende. We gingen daar naar een mis en ik werd compleet verrast. Eenmaal terug bleek dat het katholicisme hier ook bestaat.”

Luana: “We vonden in onze eigen protestantse kerk niet echt aansluiting meer. Door Izzy werd ik nieuwsgierig naar het katholicisme. In het begin vond ik wel heel raar om te horen over Maria en over de eucharistie. Vervolgens volgden we samen op YouTube katholieke kanalen en keken daar op zondag naar de mis. Uiteindelijk zijn we ook naar een echte kerk gegaan.”

Wat maakte dan dat jullie katholiek werden?

Izzy: “Je wilt Jezus toch in de eucharistie ontvangen om zo volledig aan de mis deel te kunnen nemen. Ik ben blij dat ik nu ter communie mag. En dat ik kan biechten. Dat is iets engs en soms ook wel vervelend om te doen, maar het helpt me wel. Ik denk nu meer na bij alles wat ik doe, of het wel of niet goed is.”

Wat raakt jullie zo in het katholieke geloof?

Izzy: “Het is echt een hele andere wereld. Een soort ‘magische’ wereld die heel mooi is, compleet met wierook. De Kerk heeft een bijzondere schoonheid. Je kunt tot heiligen bidden, als een soort ‘superhelden’. Ik laat me ook door ze aanmoedigen.”

Luana: “Ik vond, zeker in het begin van mijn geloof, in het katholicisme antwoorden op vragen waar ik mee zat. Ik ben best rationeel ingesteld en door met Izzy diepe gesprekken over het katholicisme te voeren, boeide het mij steeds vaker. Wat mij ook raakt, is dat we een Wereldkerk zijn. Waar je ter wereld ook een mis bijwoont, je snapt wat er gebeurt.”

Zijn jullie door jullie toetreding tot de Katholieke Kerk veranderd?

Izzy, lachend: “Door de biecht heb ik nu wel het gevoel dat ik moet oppassen nu ik bij de Katholieke Kerk hoor. We zijn pas sinds Pasen toegetreden, maar ik ga me nu gedragen.”

Luana, lacht: “Dat heb ik ook wel, hoor. Niet dat we gekke dingen deden, maar ik heb nu wel een extra stemmetje in mijn hoofd dat zegt dat ik me moet gedragen.”

Izzy: “Bijvoorbeeld als je gemeen over iemand denkt, dat je dan eerder denkt: stop. Anders moet je dat biechten.”

Wat heeft het katholicisme tot nu toe toegevoegd aan jullie leven?

Luana: “Het gevoel bij een gemeenschap te horen. We werden direct opgenomen, ik hielp met koffie en thee maken en leerde zo mensen kennen. Die gemeenschap heeft zeker wat met mij gedaan. Ik wilde in het begin na de mis op zondag gewoon terugfietsen om er weer te zijn.”

Izzy: “Je hebt minder het gevoel dat je alleen staat. Eerder waren we gewend dat het om jou en God ging. Communio betekent gemeenschap, we worden elke week één met zijn allen.”

Hoe reageerde jullie omgeving op jullie bekering?

Luana: “Onze vader is protestant maar ook geïnteresseerd in wat wij doen. Onze moeder is niet-kerkelijk en keek af en toe naar ons, van: wat gebeurt daar? Mijn vriendinnen waren positief en nieuwsgierig.”

Izzy: “In mijn vriendengroep geloven er niet veel meer, dus het is sowieso al bijzonder als je in Jezus gelooft. Veel oud-protestantse vrienden vroegen of ik nu veel met Maria bezig ben.”

Zijn er voor jullie lastige dingen of thema's in het katholieke geloof?

Izzy: “Sommige dogma's over Maria. Dat ben ik als protestant niet gewend.”

Luana: “Zoals Izzy zei: eerder waren we gewend dat het om jou en God ging. Nu is er ook de Kerk die daarin meedoet. Ik vind het lastig om bepaalde dingen zomaar te accepteren. Dat zal nog dat ‘protest’ in protestant in mij zijn.” ■

EEN HYMNE ALS EEN MINIBEDEVAART

Door Jolanda de Wolf

Claudius van 't Westende Meeder is kerkelijk actief in diverse kerkbesturen en in de zusterorganisatie van de Stille Omgang Rotterdam en omstreken, die jaarlijks in het voorjaar de bedevaart naar Amsterdam organiseert. Op de vraag wat voor hem het meest betekenisvolle bedevaartlied is, komt Van 't Westende met een verrassende keuze.

De hymne 'O Filii et Filiae' spreekt mij enorm aan. Met dit Gregoriaans gezang, voor de periode tussen Pasen en Hemelvaart, komt een beschouwing tot ons; het verhaal van paasmorgen wordt uiteengezet. Het begint met een oproep aan ons: O zonen en dochters, verheug u, de Koning van de hemel, de Koning van glorie is vandaag opgestaan."

MINIBEDEVAART

"Net zoals we op Goede Vrijdag de gang maken langs de kruiswegstaties, gaan we met deze hymne belangrijke momenten langs rond de verrijzenis van Jezus. Door te luisteren, verdiep je je daarin en word je aangeraakt. Elk couplet is een nieuwe fase. Het lied is ingetogen, maar ieder couplet wordt door de gelovigen bevestigend beantwoord met een drievoudig Alleluia. Aan het einde van de hymne heb je inzicht gekregen in wat er gebeurd is vanaf Pasen. Je bent stil geworden van binnen. Er past alleen nog dank. Voor mij is deze hymne als een minibedevaart."

GREGORIAANSE MELODIE

'O filii et filiae' is een Middeleeuws Gregoriaans gezang, met een typisch Gregoriaanse melodie. Elk couplet kent drie frasen. De melodie van de eerste twee frasen zijn identiek. De melodie van de derde frase is gelijk aan die van het refrein. Elk couplet eindigt met

eenmaal Alleluia, precies zoals het laatste Alleluia van het refrein. Op deze manier krijgen couplet en refrein samenhang. Gregoriaanse gezangen werden oorspronkelijk niet genoteerd, maar mondeling overgedragen. Pas aan het eind van de Middeleeuwen kwam in kloosters voorzichtig notatie op gang. Eerst met kleine krabbeltjes boven de tekst als geheugensteuntje, later met lijntjes daartussen. Deze leidden uiteindelijk tot de notatie van het Gregoriaans zoals we dat nu nog kennen, met een notenbalk van vier lijnen en vierkante noten. Het zou duren tot aan de Renaissance voordat de notenbalk vijf lijnen kreeg en het schrift gaandeweg gedetailleerder werd.

Beeld: Bisdome Rotterdam

APPJE

"Een ander bijzonder aspect van deze hymne is dat je in het luisteren een heel aantal lezingen te verwerken krijgt.

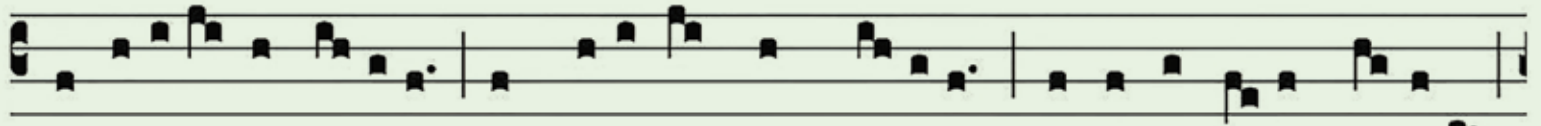
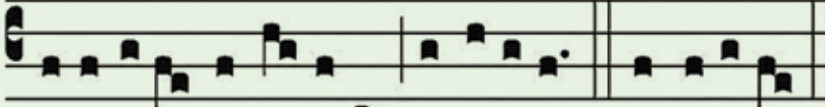
De zin die bij mij het meest tot de verbeelding spreekt is: Sed Joannes Apostolus cucurrit Petro citius oftewel: Johannes rende sneller dan Petrus. Johannes was eerder bij het graf. Hij had eerder inzicht in wat er was gebeurd. Mijn dochter Hilde heb ik de tekst uitgelegd en wanneer de hymne klinkt in de kerk, wisselen we bij deze tot de verbeelding sprekende zin een blik van verstandhouding.

"Als wij vandaag de dag het verhaal van Paasmorgen wereldkundig zouden moeten maken, zouden we waarschijnlijk een bericht plaatsen of een appje sturen. Met dit gezang word je op eenzelfde manier aangesproken. Dit en dit is er gebeurd! Zegt het voort! Deze hymne klinkt niet zo vaak meer. Jammer, het is een prachtig gezang, een bericht uit het jaar 33, een gebrandschilderd raam op muziek."

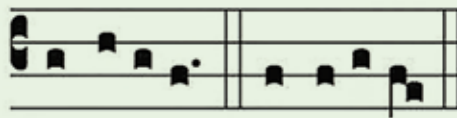
CONTEMPLATIEF

Het stuk wordt wel toegeschreven aan de franciscaan Jean Tisserand (overleden rond 1497), maar is vermoedelijk ouder. Mogelijk heeft Tisserand een nieuwe tekst geschreven op een al bestaande Gregoriaanse melodie. Vandaag de dag zijn er vele bewerkingen van de hymne te vinden. Van meerstemmige zettingen en éénstemmige versies met orgelbegeleiding tot bewerkingen voor gitaar. Het contemplatieve karakter blijft in de meeste bewerkingen intact." ■

II
A LLELÚIA, alle-lúia, allelúia. **R.** Allelúia.

1. O fí-li-i et fí-li-æ, Rex cæléstis, Rex gló-ri-æ, Morte surré-xit hó-di-e,

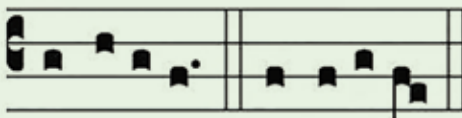
Allelúia. **R.** Allelúia.

R. Allelúia, alle-lúia, allelúia.

2. Et mane prima sábbati, Ad ósti-um monuménti Accessérunt discí-puli,

Allelúia. **R.** Allelúia.

Luister de hymne online.

Lees – Kijk – Luister – Proef

VIDEO Op weg met het kerkelijk jaar

Paus Franciscus heeft 2025 uitgeroepen tot Heilig Jaar met als motto: Pelgrims van hoop. Het is gebruikelijk om een voorbereidingsjaar te houden voorafgaand aan een jubeljaar. Op verzoek van de paus krijgt dit vorm als een jaar van gebed. In een videoreeks op katholieklevens.nl gaan de bisschoppen en hulpbisschoppen in gesprek over het thema hoop. Zij doen dat aan de hand van het kerkelijk jaar. Wat vieren we op de hoogfeesten? En waarom en hoe kunnen deze hoogfeesten ons tot hoopvolle mensen maken? Elke bisschop steekt daarbij de “Pelgrims van hoop kaars” aan en spreekt daarbij een gebedsintentie uit. Op de kaars is het logo van het jubeljaar afgebeeld. In aflevering 3 vertelde bisschop Van den Hende over Hemelvaart.

VIDEO Lourdesdag in de kathedraal

Van 9 t/m 12 april was de reliek van de heilige Bernadette in het bisdom Rotterdam. Katholieklevens.nl maakte op donderdag 11 april een video op de “Lourdesdag” in de kathedraal. Pater Marc Leroy a.a. vertelt in deze video over Bernadette: “Haar familie was de armste familie van Lourdes. Maar het was een familie met veel liefde. En daar is Onze Lieve Vrouw verschenen. Het zijn de armsten, de mensen naar wie wij niet kijken, dat zijn de mensen waar God naar kijkt.” De reliek van de heilige Bernadette werd in april 2024 verwelkomd in de zeven bisdommen. De rondgang kan nog worden bekeken via een playlist van katholieklevens.nl.

Beeld: bisdom Rotterdam

Beeld: Peter van Mulken

VIDEO Bekijk de binnenkant van het orgel van de kathedraal

Op 21 maart werd in de kathedraal in Rotterdam de tweede fase van de restauratie van het orgel officieel afgerond in aanwezigheid van leden van het parochiebestuur van de kathedraal en kerkmusicus Marc Schaap, die werkzaam is bij het bisdom en de kathedraal. Het orgel in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal werd in 1923 in gebruik genomen en is daarmee 101 jaar oud. Onderhoud was nodig en bovendien was er enkele jaren geleden waterschade. Restaurateur en orgelbouwer Ronald van Baekel (Adema's Kerkorgelbouw) vertelt in een bisdomvideo over de werkzaamheden die zijn verricht. Een van de uitdagingen bij de restauratie was het woekeren met de ruimte, zegt hij. Dat is goed te zien als hij de kijker meeneemt naar de binnenkant van het orgel.

FOTOVERSLAG De Vuurdoop! voor vormelingen

Tweehonderd vormelingen en ongeveer zestig ouders en begeleiders kwamen op zaterdag 18 mei samen voor de Vuurdoop. De Vuurdoop werd vele jaren georganiseerd in de kathedraal. Dit jaar was er een nieuwe locatie. De Vuurdoop vond plaats in en rond de H. Bartholomeus kerk in Nootdorp (parochie Christus Koning). Parochievrijwilligers hielpen mee om de dag tot een succes te maken samen met het vaste team vrijwilligers van de Vuurdoop. Op de bisdomwebsite verscheen een fotoverslag van deze bijzondere dag.

Bier ter nagedachtenis

*In juli herdenken we de heilige
Martelaren van Gorcum.*

Door Fedor Vogel

Enkele jaren geleden werd in Weert een bier gebrouwen ter herinnering aan twee van de martelaren die uit Weert kwamen: de Minderbroeders Franciscanen H. Hieronymus en H. Antonius. Heiligen worden wel vaker geëerd in de bierwereld. Veel (abdijs) bieren zijn vernoemd naar heiligen of martelaren.

Het jaar 1572 was het begin van een grote opstand in de Nederlanden die startte met de inname van Den Briel door de watergeuzen. In Den Briel werden kort na die inname de katholieke Martelaren van Gorcum ter dood gebracht door de protestantse watergeuzen en lokale collaborateurs.

In 2022, 450 jaar later, nam de gardiaan (de kloosteroverste) Gerard Heesterbeek van de Minderbroeders Franciscanen in Weert de eerste fles herdenkingsbier in ontvangst. Dit gebeurde na afloop van een lezing over de Martelaren van Gorcum in het koor van de Paterskerk in Weert. Stichting Weertzzz brouwde als levende herinnering dit speciaal donkerbier.

Op het etiket staan de H. Hieronymus en de H. Antonius broederlijk naast elkaar. Het bier is in beperkte oplage gebrouwen bij de Stadsbrouwerij Weert en is al enige tijd een verzamelaarsitem. Overigens had het klooster van de Minderbroeders Franciscanen ook een kloosterbrouwerij in Weert, van 1614 tot 1936. Dit herinneringsbier van Stichting Weertzzz sluit daarbij aan en verbindt verschillende historische feiten met elkaar.

De initiatiefnemers van het bier organiseren meer interessante dingen. Zoals rondleidingen langs eeuwenoude monumenten van Weert. Met gidsen verkennen ze het klooster, de kerk en de werkmanshuizen van de Minderbroeders Franciscanen. Ook kun je met hen de serene abdij Maria Hart van de Zusters Birgittinessen bewonderen. In de voetsporen van heiligen en edelen onthullen ze verhalen en geheimen achter deze prachtige locaties. René Janssen en Bart Maes zijn de mannen achter Weertzzz.nl. Ze hebben een voorliefde voor streekproducten en lokale historie. Mooi dat ze ook het initiatief namen voor Martelarenbloed, een bier dat wellicht niet de kwaliteit heeft van de echte abdijs- en trappistenbieren. Een bier ook dat je zelden zult tegenkomen of aantreffen in de winkel of horeca. De vraag is of het ooit opnieuw gebrouwen zal worden... Maar het is wel een bier met een verhaal, gebrouwen voor de dapperen zielen onder ons, de Martelaren van Gorcum. ■

BIEREN

BIERTIP

6

Bier:

Martelarenbloed, 6,5% alc.vol.

Brouwerij:

Stadsbrouwerij Weert, Weert (NL)

De Proef:

Een dieprood bovengistend bier met hergisting op fles, met een uitgebalanceerde mout-hopsmaak en droog, vol mondgevoel.

In deze column schrijft Fedor Vogel over de zin en onzin rond abdijs- en trappistenbieren. Fedor Vogel is uitgever en hoofdredacteur van Bier! magazine, Brouw! magazine en Bierradio.nl. Hij is al sinds zijn jeugd actief binnen de Kerk en op dit moment bestuurslid van de H. Theresia van Ávila-parochie in katholiek Drechtsteden.

TUJSSSEN

Relieken – HEILIGE MARTELAREN VAN GORCUM

Door Daphne van Roosendaal

Het bisdom Rotterdam verwelkomde in april en mei-juni de relieken van de heilige Bernadette Soubirous uit Lourdes en van de heilige Theresia van Lisieux. Beide keren in een rijk versierde reliekschrijn. In het bisdom zelf worden belangrijke relieken bewaard en vereerd in het heiligdom van de Martelaren van Gorcum in Brielle.

“In Brielle zijn de negentien martelaren die hier in 1572 om het leven werden gebracht in een verzamelgraf gevonden op het martelveld bij het heiligdom. We weten daarom niet welke relik van welke martelaar is”, vertelt diaken Iwan Osseweijer. Hij is lid van de Bisschoppelijke Brielse Commissie en was erbij toen in 2019 de reliekschrijn werd gerestaureerd en daarvoor werd geopend. Annemieke de Jong is lid van de bisdomstaf en stelde destijds op verzoek van de bisschop een ‘procesverbaal’ op van het openen van de reliekschrijn (januari) en later het terugplaatsen van

de relieken (april) in de gerestaureerde schrijn. In het verslag werd vastgelegd dat alles met gepaste eerbied gebeurde.

OPENING VAN DE SCHRIJN

“Het was aanvankelijk vooral spannend. De schrijn was eerder geopend - in 1957 - maar destijds en bij de vervaardiging van de schrijn in 1923 was niet vastgelegd hoe de relieken eruit zagen”, vertelt Annemieke de Jong. “Op enig moment moest besloten worden om de schrijn om te draaien om deze te kunnen openen, maar we konden niet overzien welke gevolgen

dat zou hebben voor de reliekschat. Gelukkig bleek die goed bevestigd te zijn. Toen de schrijn daadwerkelijk geopend werd, was dat een indrukwekkend en ook ontroerend moment. De herinnering aan de martelaren en hun standvastigheid in het geloof werd zo zichtbaar en tastbaar.”

“Het gebruik om relieken te vereren gaat terug op de vroege Kerk”, vertelt Iwan Osseweijer. “Van Paulus wordt gezegd dat men de hoofddoeken en het lijfgoed dat hij gedragen had meenam naar de zieken, waardoor zij genazen (Handelingen 19,

Bij de restauratie van de reliekschrijn werden de relieken in een tijdelijke opbergkist geplaatst die werd verzegeld. Verzegeling door Annemieke de Jong.

11-12).” Hij vervolgt: “We bewaren vaak dingen van mensen die zijn overleden en die ons dierbaar waren. Die persoon is daardoor nog dicht bij ons. Bij een heilige is het nog veel meer dan een herinnering of tastbare verwijzing. De heiligen zijn bij God en zijn daar onze voorsprekers. In hun relieken zijn ze heel dicht bij ons. De relieken drukken je ook met de neus op de feiten: het waren mensen van vlees en bloed. Het zijn mensen zoals wij, met hun twijfels en hun angsten, met hun worstelingen, pijn en verdriet.”

TASTBAAR AANWEZIG

“De relieken van de Martelaren van Gorcum helpen je om te beseffen: dit is de plek waar het gebeurd is, waar ze om het leven gebracht zijn”, zegt ook pastoor Jack Glas die als priester ‘custos’ is van het heiligdom. “De aanwezigheid van de heiligen in hun relieken is iets tastbaars. Het is iets dat je in principe aan zou kunnen raken, hoewel we dat niet doen. Het helpt om tot gebed te komen. Je weet: zij zijn hier. Dat maakt het voor mij intensiever om te bidden en om de eucharistie te vieren op het heiligdom. De heiligen zijn bij God in de hemel en door hun relieken zijn ze op een tastbare manier bij ons.”

Wat betekent het als we in Brielle bidden bij de relieken van de heilige martelaren en om hun voorspraak vragen? Annemieke de Jong: “Steeds als ik in Brielle ben en de schrijn zie, denk ik weer aan dat moment

dat we de schrijn openden en voel ik verbondenheid met deze heiligen. Zij helpen mij om trouw te zijn en te blijven aan waar ik in geloof, met name de eucharistie.” Jack Glas: “Ik ben hier opgegroeid en de Martelaren van Gorcum speelden een rol in mijn weg naar het priesterschap. De eucharistie is het belangrijkste in mijn leven en voor mij de weg geweest naar het priesterschap. Juist daarvoor hebben de martelaren hun geloofsgetuigenis gegeven. Het is tegenwoordig niet gemakkelijk om over je geloof te spreken. Jongeren die naar de Wereldjongerendagen zijn geweest zeggen: ik kon eindelijk gewoon over mijn geloof spreken. En ook van oudere mensen hoor ik dat. Ze hebben iets moois meegemaakt in de parochie, maar als ze daar in hun omgeving over willen spreken, is daar niet zomaar

ruimte voor. Daarom hebben we zo nu en dan een hart onder de riem nodig.”

De custos vervolgt: “Maar als het moeilijk is om over het geloof te spreken, zwijgen we dan? Dat is een belangrijk aspect van de hulp die de martelaren ons kunnen geven. Zij staan naast ons wanneer wijzelf uitgedaagd worden om van ons geloof te getuigen en het ons aan woorden of durf ontbreekt. We mogen vertrouwen op hun voorspraak wanneer we God juist dan om wijsheid en moed vragen.” Diaken Osseweijer sluit zich daarbij aan: “Paus Johannes Paulus II, die veel mensen heilig heeft verklaard, zei: elke heilige heeft een bepaalde specifieke betekenis. De Martelaren van Gorcum gaan over trouw blijven aan geloof in de werkelijke tegenwoordigheid van de Heer in de eucharistie en over trouw blijven aan het leergezag van de paus. Dat is de reden dat hun botten in Brielle liggen. Zij hebben hun overtuiging volgehouden terwijl er grote druk op hen werd uitgeoefend. Ze werden bespot en zijn gemarteld. Heel heftig. Hoe staat het met mijn trouw aan de paus, vraag ik mij dan af. Hoe aandachtig ben ik bij de eucharistieviering? Hoe ga ik ermee om als het geloof wordt bespot? Bij de relieken van de heilige Martelaren van Gorcum besef ik dat ik nog veel te leren heb.” ■

Toen de reliekschrijn in januari 2019 werd geopend werd deze foto van de reliekschat gemaakt.

Reeds velen hebben getracht' de gebeurtenissen te verhalen die onder' ons hebben plaatsgeonden aan de hand van de gegevens, welke ons werden geleverd door mensen die van het' begin af aan ooggetuigen waren in dienst' van het' woord zijn getreden. Lucas, dat' ook ik besloot' - na wat' tijd' - erig te hebben ende zocht' te schrijven, met de leer' is

waarin g...
de dagen
iesten
en haat' naam w
s ogen en leeder
riften van de Hee

hterkat
tstelde hi
rak tot' hen
v vrouw Elisa
oet' noemen, te
ellen
zij
r drinken
heilige geest
brengen tot

me
al h
uitg

De evangelist Lucas
Meer weten over deze afbeelding? Scan de QR-code

De missionaire Kerk: “Ik wil gedoopt worden”

Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) beschouwt het Woord van God als een schatkamer die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.

Door diaken Vincent de Haas (Katholieke Bijbelstichting KBS)

Het missionaire pastoraat kent verschillende aspecten. Een ervan is goed doen aan een ander en daarmee bouwen aan een netwerk van liefde. Een tweede aspect is de gastvrijheid. Eenieder die aanklopt of op een andere manier contact zoekt, ontvangen en samen ontdekken wat dat oplevert. Een derde aspect omvat de directe vragen van bijvoorbeeld een meisje van 18 jaar dat na een viering naar mij toe kwam en tegen mij zei: “Ik wil gedoopt worden. Ik wil ook graag de Bijbel leren lezen. Wat moet ik doen?” Dat is een mooie uitdaging om op te pakken. Dopen is weliswaar geen goedkope genade, maar de onderlinge dialoog kan direct beginnen.

De dialoog uit het boek Handelingen tussen de eunuch en de diaken Filippus is een prachtig voorbeeld van het gesprek tussen twee mensen van wie er één nadrukkelijk op zoek is. De eunuch leest de Schrift, maar hij weet niet goed wat hij leest. Na 2000 jaar zijn er nog velen die de Schrift lezen, maar niet goed weten wat er staat. Met vele parochianen en buitenstaanders kan de dialoog rond de Bijbel, de Kerk en geloven gestart worden.

Het begint vaak met een vraag van de zoeker. Filippus wordt op weg gestuurd en hij vraagt vervolgens of de ander weet wat hij leest. Hij wacht dus niet de vraag van de zoeker af. Wij zouden wat voorzichtiger zijn. En om het didactisch te schrijven: de ander moet een leervraag hebben (zoals dat meisje van 18 dat mij aansprak). Dat maakt

een dialoog gemakkelijker. Maar ook in onze tekst van Handelingen 8 is het de Ethiopiër die om hulp vraagt.

Hij wil begrijpen wat hij leest. Zijn leervraag is concreet: over wie schrijft de profeet? Voor Filippus is het de aanleiding om gaandeweg met de eunuch over Jezus te spreken. We kennen de verdere inhoud van deze dialoog niet. Maar belangrijker is het feit dat Filippus in eerste instantie goed luistert. Allereerst naar de Heilige Geest en daardoor ook naar zijn gesprekspartner.

Luisteren naar de Heilige Geest is luisteren naar degene die de motor is van het missionair pastoraat. Zonder zijn aansporingen, zonder zijn vuur en zonder zijn gaven werken we voor niets. Bidden om de Heilige Geest kunnen we dagelijks doen. Luisteren naar degenen die we op onze weg ontmoeten, is een dagelijkse taak. Daarmee wordt onze eigen horizon elke dag weer wat ruimer. We leren onszelf beter kennen door het gesprek met de ander. En in zo'n gesprek leren we zelf God beter kennen.

We leren van het gesprek tussen Filippus en de eunuch wat de basis is van een gesprek met iemand die verlangt om leerling van Jezus te worden. Drie dingen met name: (1) zelf op weg gaan (naar buiten gaan; de ander opzoeken zoals Filippus), (2) luisteren naar wat een ander zegt (of vraagt) en (3) in het gesprek de mogelijkheid ontdekken hoe je over Christus kunt spreken. ■

26 In die dagen sprak een engel van de Heer tot Filippus: “Begeef u op reis naar het zuiden en ga de weg op die van Jeruzalem naar Gaza loopt: deze is eenzaam.” **27** Hij begaf zich op reis. Terzelfder tijd bevond een Ethiopiër zich op de terugweg van een pelgrimstocht naar Jeruzalem; hij was een eunuch, een hoveling van Kándake, de koningin van de Ethiopiërs, en haar opperschatmeester. **28** Gezeten in zijn reiskoets was hij de profeet Jesaja aan het lezen. **29** De Geest sprak tot Filippus: “Ga naar die reiskoets en blijf in de nabijheid.” **30** Toen Filippus ernaartoe gegaan was, hoorde hij hem de profeet Jesaja lezen. Hij vroeg hem: “Begrijpt ge wat ge leest?” **31** Maar de Ethiopiër antwoordde: “Hoe zou ik dat kunnen, als niemand mij daarin behulpzaam is?” Hij nodigde Filippus uit in te stappen en bij hem te komen zitten. [...] **35** Filippus begon te spreken en uitgaande van deze tekst verkondigde hij hem Jezus. **36** Al voortreizende kwamen ze bij een water en de hoveling zei: “Hier is water. Wat is erop tegen dat ik gedoopt word?” **37** Hij liet de koets stilhouden. **38** Filippus en de eunuch, daalden af in het water en hij doopte hem.

*Handelingen van de Apostelen
8, 26-38. Rkbijbel.nl*

MARIA ALS STER VAN

Het wezen van de evangelisatie is wat wij van Christus hebben ontvangen doorgeven.

Door Daphne van Roosendaal

Mariabeeld in de H. Bartholomeus kerk in Nootdorp.

Vier dagen lang verwelkomde het bisdom Rotterdam de relieken van de heilige Bernadette in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal. Op de avond van de eerste dag, dinsdag 9 april, hield pastoor Jeroen Smith voor alle belangstellenden een inleiding over: Lourdes en andere verschijningen van Maria. Wat is haar rol bij de (nieuwe) evangelisatie? Meer dan vijftig mensen verzamelden zich hiervoor deze avond in de Elisabethzaal, nadat zij samen in de kerk bij de reliekschrijn de avond met gebed hadden geopend.

VERSCIJNINGEN

“Maria wordt ‘Ster van de Evangelisatie’ genoemd. Wat zeggen de verschijningen van Maria hierover en met name de verschijningen van Maria in Guadalupe, Lourdes en Fatima?”, opende hij zijn inleiding. “Que soy era Immaculada Concecpiou’, herhaalde de kleine Bernadette nadat ze bij de grot in Lourdes de ‘mooie dame’ had gezien die zich bekend had gemaakt als de Onbevleete Ontvangenisse. Bernadette wist niet wat de woorden betekenden en bleef ze voor zichzelf op weg terug naar Lourdes herhalen, zodat ze ze niet zou vergeten.”

Pastoor Smith schetste hoe het besef groeide dat het Maria is die aan Bernadette was verschenen. “Pastoor Peyramale, van Lourdes, is aanvankelijk terughoudend. Maar als Bernadette thuiskomt en vertelt hoe de dame zichzelf heeft genoemd, weet hij dat het Maria is. Hij

DE EVANGELISATIE

wist absoluut zeker dat Bernadette dit zelf nooit verzonnen kon hebben. De onbevleete ontvangenis van Maria wil zeggen dat zij vanaf het allereerste begin van haar bestaan, vanaf haar ontvangenis, gevrijwaard is voor de erfzonde. Anders gezegd: God heeft haar hart altijd vrijgehouden om vol van de genade te zijn.”

Pastoor Smith vertelde over plekken in de wereld waar Maria is verschenen, waarvan Lourdes een hele bekende is. “Wanneer er verschijningen van Maria worden gemeld, kan de Kerk de echtheid van de verschijningen onderzoeken”, legde hij uit. De factor tijd speelt daarbij een belangrijke rol: “De Kerk kijkt vaak hoe zaken zich ontwikkelen. Met de tijd zuivert het zich uit of het echt van God komt of toch niet zijn plan is.”

OM ONS TE HELPEN

Verschijningen van Maria vallen in de Kerk onder de zogenoemde “privé openbaringen”, legde hij uit. De Catechismus van de Katholieke Kerk (nr. 67) zegt hierover: “Ze kunnen door het gezag van de Kerk erkend zijn, maar behoren niet

tot de geloofsschat. Hun rol is het niet de definitieve openbaring van Christus te ‘verbeteren’ of ‘aan te vullen’, maar te helpen deze voller te beleven in een bepaald tijdperk van de geschiedenis.” Pastoor Smith: “Verschijningen kunnen ons helpen om de openbaring die er is meer ten volle te beleven. Als ze door God gegeven worden, zijn ze er om ons te helpen om het geloof dat we belijden dieper en met meer toewijding te beleven.”

MARIA

Hij ging concreet in op drie plekken waar Maria verscheen en benoemde een aantal belangrijke aspecten die daar naar voren komen. Zo verscheen Maria in Guadalupe (Mexico) aan Juan Diego Cuauhtlatoczin (1531), een bekeerde Azteek. “Van die verschijning van Maria leren wij wat we noemen inculturatie, dat we bij mensen die Christus nog niet kennen aanknopingspunten zoeken in hun leven, in hun beleving en opvattingen om van daaruit met hen te spreken over het evangelie.” Ook sprak pastoor Smith over Lourdes en Fatima, over bidden en bekering en over de rozenkrans.

“Als Maria verschijnt, is dit het handelen van God”, benadrukte pastoor Smith. “Maria is vol van genade. Ze zal zichzelf nooit op de voorgrond plaatsen. Alles in haar verwijst naar de geschonken liefde van de drie-ene God, het wezen van de Kerk en de roeping tot heiligheid. En zo ‘evangeliseert’ zij.”

Als het gaat om Maria als Ster van de Evangelisatie, gaat het ook om het voorbeeld dat zij geeft. Belangrijke karakteristieken van Maria helpen om ‘marialer’ te worden, aldus de inleider. Maria is ontvankelijk en luisterend, dienstbaar en op Christus gericht: “Doe maar wat Hij u zeggen zal” (Johannes 2, 5).

DOORGEVEN

Op haar beurt heeft Bernadette op een indrukwekkende manier getuigd van haar geloof. Jeroen Smith: “Zij heeft geëvangeliiseerd door wat zij ontving door te geven. Dat is het wezen van de evangelisatie: wat wij van Christus hebben ontvangen doorgeven. De vreugde van ons geloof. De troost van ons geloof. De schoonheid van de liturgie. En ga zo maar door.” ■

Vraag & Antwoord

**Wat zegt de Kerk
over het gezinsleven?**

Het gezin wordt ook wel de huiskerk genoemd. Fundamentele christelijke waarden worden er ingeoeffend. Wat we in het gezin leren, mogen we naar buiten uitdragen, zoals zorg, waardering en respect voor elkaar. Het gezin heeft een zending in deze wereld. In de huwelijkszegen wordt uitgesproken: “Getuigt in uw leven van de liefde Gods, breng op uw levensweg troost aan bedroefden en steunt de armen en behoeftigen.” Huwelijk en gezin vormen geen bubbel, maar laten een openheid en een opdracht naar buiten zien.

Wanneer ouders dat voorleven, kunnen kinderen daar een levend voorbeeld aan nemen. Soms zien we dat ook bij de heiligen. Een mooi voorbeeld zijn de ouders van Theresia van Lisieux, die in 2015 heilig zijn verklaard. Gewone mensen, met hun eigen geluuksmomenten en (geld)zorgen. Maar standvastig in hun trouw aan God en aan elkaar. En open voor de wereld: zo nodigden ze eenmaal per week een arme aan hun tafel. Ook al hadden zij het niet breed, zij vervulden hun opdracht als christen: bouw een netwerk van liefde op.

“Het is niet goed dat de mens alleen blijft” (Genesis 2, 18). Deze woorden, die God bij de schepping van de mens sprak, mogen we ter harte nemen. Als mensen zijn we geroepen een gemeenschap te vormen.

De mens is een sociaal wezen. In de gemeenschap met anderen worden we pas echt mens en persoon. Alle belangrijke christelijke waarden veronderstellen een gemeenschap: liefde, trouw, waardigheid van de menselijke persoon, solidariteit.

De Kerk heeft het gezin altijd gezien als de kiemcel van menselijk samenleven. Deze kiemcel heeft haar fundament in het huwelijk. Op basis van de liefde die hen verbindt beloven man en vrouw elkaar trouw in goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede en in ziekte en gezondheid. Diezelfde onvoorwaardelijke liefde en trouw die man en vrouw met elkaar verbinden, verbinden ook ouders en kinderen, zelfs over meerdere generaties. In het gezin leren de gezinsleden als het goed is wat het betekent onvoorwaardelijk bemind te worden. In het gezin kun en mag je jezelf zijn, en mogen alle gaven en talenten tot ontplooiing komen. ■

Diaken René de Weerd

René de Weerd is diaken van het bisdom 's-Hertogenbosch.
Hij vertaalde voor het bisdom Rotterdam de DOCAT en het DOCAT Werkboek.

TWEE NIEUWE LEDEN VOOR BISSCHOPPELIJKE BRIELSE COMMISSIE

Door Daphne van Rosendaal

De Bisschoppelijke Brielse Commissie verwelkomt twee nieuwe leden vanuit de religieuzen: franciscaan Joachim Oude Vrielink en dominicaan Michael-Dominique Magielse. Onder de Martelaren van Gorcum, die stierven op 9 juli 1572, waren vier wereldheren (bisdompriesters) en elf franciscanen, een dominicaan, een augustijn en twee norbertijnen.

Kende u het heiligdom in Brielle al?

Pater Joachim Oude Vrielink woont in het klooster van de franciscanen in Megen: “Ik groeide op in Twente, maar een jaar of twintig geleden woonde en werkte ik in Leiden, en mijn pastoor was toen pater Ton Peters, OFM”, vertelt hij. “Hij was lid van de BBC en vroeg of ik niet meewilde naar de bedevaartsdag rond 9 juli. Dat ik verder eigenlijk niemand kende was geen issue. Een bedevaartsdag is voor mij een goede aanleiding voor bepaalde geloofsoefeningen waar je anders niet aan toekomt. Denk hierbij aan het beleven van een kruisweg en ook de afsluitende vespers en zegen op het martelaarsveld. De volgende jaren ben ik altijd blijven komen en Brielle is voor mij een blijvend contactpunt geworden met het bisdom Rotterdam.”

Pater Michael-Dominique Magielse woont als dominicaan in het klooster naast Het Steiger (St. Dominicuskerk) in het centrum van Rotterdam. “In 2021 zochten we in de zomer een bedevaartsplek die vanuit Rotterdam goed te bereiken was per fiets. Het was een initiatief van studenten van de internationale studentenparochie. We kwamen uit bij Brielle. Onze bedevaart was op 8 augustus, het feest van de H. Dominicus de stichter van onze

6 juli: Nationale Bedevaart Brielle

Kom ook naar de Nationale Bedevaart Brielle op zaterdag 6 juli. Met het thema ‘Hoop doet bidden’ is de Nationale Bedevaart een opmaat naar het jubeljaar 2025 ‘Pelgrims van hoop’. De dag begint om 11:00 uur met een eucharistieviering waarin bisschop Van den Hende hoofdcelebrant is. Reist u met het OV? Meld u dan aan voor de bus vanaf Rotterdam CS. Aanmelden is nodig en kan via bureau@bisdomrotterdam.nl of telefonisch via 010 – 2815171 (de eigen bijdrage is € 12,50 en kan worden voldaan bij het instappen, contant of via een QR-code). Er rijden ook bussen uit verschillende parochies.

www.martelarevangorcum.nl

Beeld: Bisdom Rotterdam

V.l.n.r. Joachim Oude Vrielink OFM, custos van Brielle pastoor Jack Glas en Michael-Dominique Magielse OP.

orde. Het was de eerste verjaardag van mijn priesterwijding en hoe mooi was dat te vieren op een ‘dominicaanse’ plek. Dominicaan Johannes van Keulen was een van de martelaren. De orde wereldwijd herdenkt elk jaar op 9 juli Johannes van Keulen en gezellen, een verwijzing naar alle martelaren van Gorcum.”

Wat betekenen de Martelaren van Gorcum en het heiligdom in Brielle voor u?

Joachim Oude Vrielink: “Na mijn intreden bij de franciscanen kregen de martelaren van Gorcum voor mij een bredere betekenis. Elf van de negentien martelaren waren minderbroeders en die maken dus een belangrijk deel uit van het getuigenis voor Christus. Bovendien zijn deze martelaren de beschutspatronen van de franciscaanse provincie waar ik bij hoor. Martelaarschap is een oorspronkelijke wijze van christen-zijn, en daarom is het ook belangrijk om daar aandacht aan te blijven geven. Voor ons in Nederland is dat een ver-van-mijn-bedshow. Maar voor veel christenen die in verdrukking leven, komt de vraag over je christelijke identiteit en of je trouw blijft aan Christus akelig dichtbij.

Michael-Dominique Magielse: “Sinds die fietsbedevaart ben ik diverse keren terug geweest, met de Nationale Bedevaart en ook bij andere gelegenheden. Het is belangrijk dat we het verhaal van de Martelaren van Gorcum levend houden. Zij hebben hun leven gegeven voor hun geloof. Ze zijn tot het uiterste gegaan om Christus na te volgen. Dat inspireert ook nu nog en doet ons inzien dat geloven in vrijheid niet vanzelfsprekend is. De Nationale Bedevaart elk jaar laat zien hoe belangrijk is dat we samen met honderden mensen kunnen samenkomen voor gebed.” ■

Op zondag 17 maart is in het Hospice in Rotterdam overleden de zeereerwaarde heer **Godefridus Jozef Warmerdam**, priester van het bisdom Rotterdam, geboren op 1 april 1942 te Den Haag en priester gewijd op 20 mei 1967. Pastor Fred Warmerdam werd na zijn priesterwijding achtereenvolgens benoemd tot kapelaan in de parochie H. Jeroen te Noordwijk (1967), H. Familie te Rotterdam (1975) en St. Antonius Abt, H. Nicolaas, H. Hart van Jezus en H. Petrus te Rotterdam-West (1980). Met ingang van 1 september 1982 volgde zijn pastoraalbenoeming in deze parochies, die later werden gefuseerd tot de Pax Christi parochie te Rotterdam. Met ingang van 1 augustus 1995 werd hem uit deze functie eervol ontslag verleend en ontving hij de pastorale zending voor zijn werk als ziekenhuispastor in het Schielandziekenhuis te Schiedam en als geestelijk verzorger in het Erasmus MC, locatie Daniel den Hoed kliniek te Rotterdam. Met ingang van 1 april 2007 ging hij met emeritaat. Naast zijn functies nam hij in 1995 deel aan de Klinisch Pastorale Vorming en was hij portefeuillehouder diaconie van het dekenaat beleidscollege van het dekenaat Rotterdam (tussen 1991 en 1995).

Op woensdag 20 maart is in Brazilië op 97-jarige leeftijd overleden de zeereerwaarde heer **Antonius Jacobus Maria (Antonio) van Baalen**, priester van het bisdom Rotterdam, geboren op 28 april 1928 te Rotterdam en priester gewijd in het bisdom Troyes op 29 juni 1954. Ton van Baalen werd in 1964 benoemd tot moderator van de zielzorg onder de Fransen in Rotterdam e.o. en tevens tot priester-assistent in de parochie H. Barbara te Rotterdam. In 1967 werd hij uit het bisdom Troyes geïncardineerd in het bisdom Rotterdam. In 1968 werd hij benoemd tot moderator en godsdienstleraar aan de Toorop Mavoschool te Rotterdam. Op 1 december 1970 werd hem eervol ontslag verleend als priester-assistent van de parochie H. Barbara te Rotterdam en werd hij per diezelfde datum benoemd tot priester-assistent in de parochie HH. Martelaren van Gorcum te Brielle. In 1979 werd hij benoemd tot priester-assistent in de parochie Sint Jeroen te Noordwijk. Met ingang van 28 april 1993 werd hem, bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd, eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam. Hij vestigde zich in 200 in Brazilië (Aartsbisdom Pouso Alegre), waar hij tot op zeer hoge leeftijd actief bleef als priester.

Benoeming

- **C. Sousa Luhuma** c.s.sp., benoeming tot parochievicaris in de Federatie H. Maria Magdalena te Rotterdam, 01-03-2024
- **R.A.J. Steenvoorde** o.p. benoeming tot lid van het pastoraal team van de diocesane studentenparochie Catharina van Alexandrië, locatie Delft voor 0.2 fte en onbepaalde tijd, 15-04-2024

Goedkeuring en zending

- **Mw. W.E.M. Hoogendoorn**, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werker in het vicariaat Merenwijk te Leiden voor 0.35 fte en onbepaalde tijd, 01-03-2024

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

- **Drs. J.W.B. van Slagmaat**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in het Reinier de Graaf Gasthuis te Delft (met pensioen), 18-03-2024

Overig

- **Mevr. Ir. E.A.M. Oudshoorn**, per 17 april 2024 benoemd voor een tweede periode van vier jaar tot lid van het bestuur van de RK begraafplaats Zijlpoort te Leiden
- **P.J.M. de Baar**, per 17 april 2024 benoemd voor een tweede periode van vier jaar tot lid van het bestuur van de RK begraafplaats Zijlpoort te Leiden
- **J.H. Smith**, per 17 april 2024 benoemd voor een tweede periode van vier jaar tot voorzitter en lid van het bestuur van de RK begraafplaats Zijlpoort te Leiden
- **H.E.A. van Valderen**, per 17 april 2024 benoemd voor een tweede periode van vier jaar tot lid en penningmeester van het bestuur van de RK begraafplaats Zijlpoort te Leiden

Een nieuw logo voor het heiligdom in Brielle

Bij de opening van het bedevaartseizoen is op 25 mei een nieuw logo gepresenteerd voor het heiligdom van de Martelaren van Gorcum in Brielle. Het was afgedrukt op het liturgieboekje en op een flyer die aandacht vraagt voor het onderhoud van de bloemen en bomen op het heiligdom.

“Het is met enige trots dat we het nieuwe logo vandaag presenteren”, zei pastoor custos Jack Glas.

“In het nieuwe logo ligt de nadruk op de naam van de heilige Martelaren van Gorcum. Daarbij is de titel ‘Heilige’ ofwel ‘HH.’ gestileerd in de vorm van een kruis dat centraal staat. De weg van het kruis is tenslotte ook de weg die de Martelaren gegaan zijn in hun geloofsgetuigenis. Ik hoop van harte dat we met dit nieuwe beeldmerk voort mogen bouwen op de traditie, terwijl we aansluiten bij de Kerk in onze tijd.”

I-H
martelaren
van gorcum
 heiligdom brielle

Beeld: Dailymilk

Bekijk de kaart ‘Bloemen voor de martelaren’
 via de QR-code

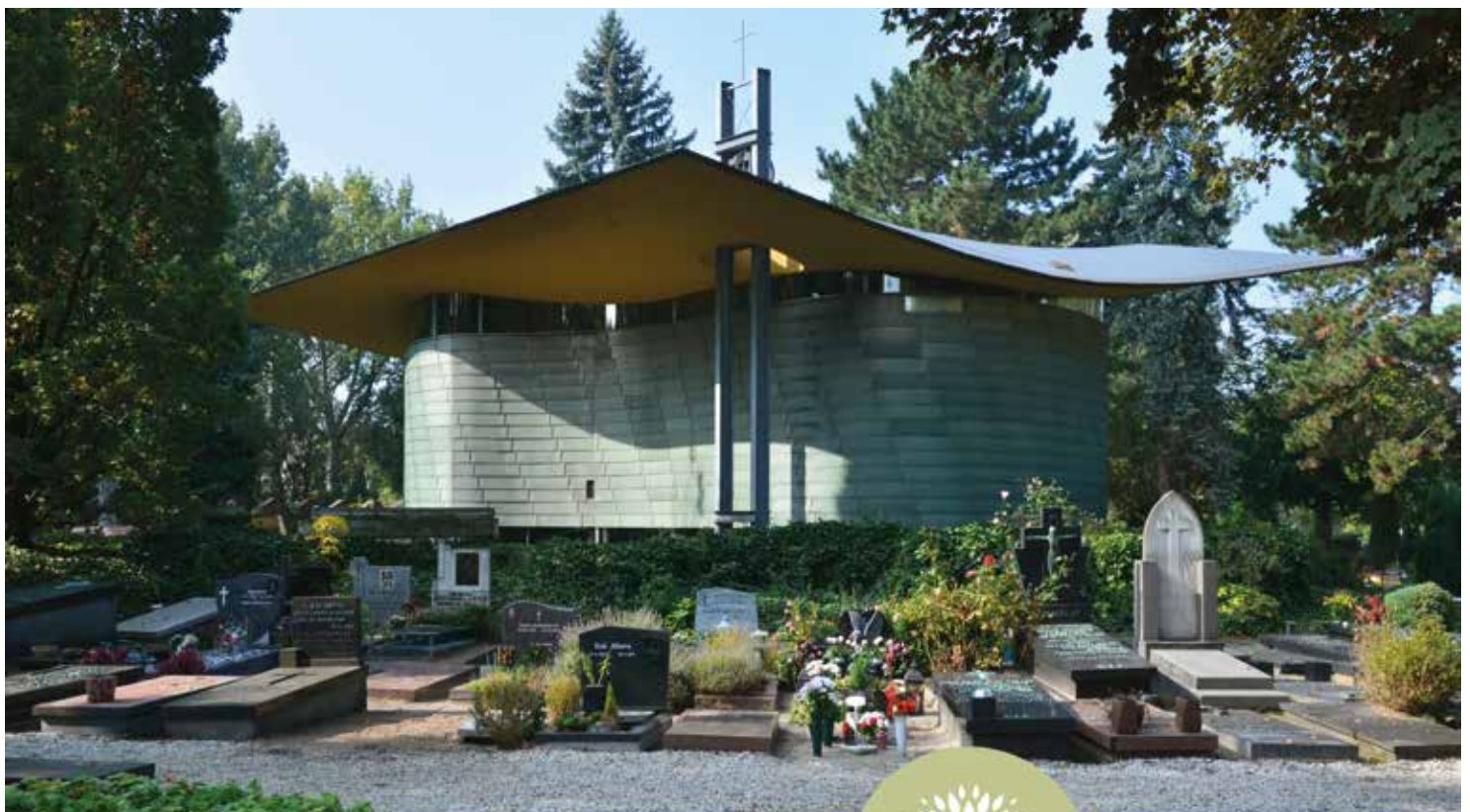

VERHUIZEN ZONDER ZORGEN?

AA Verhuizers is de **erkende verhuizer** van de Randstad met meer dan 25 jaar ervaring. Naast particuliere verhuizingen zijn wij ook gespecialiseerd in bedrijfsverhuizingen, internationale verhuizingen en meubellogistiek.

- Inpakken
- Dé- en montage
- Handyman-service
- Opslag

info@aaverhuizers.nl www.aaverhuizers.nl 0252 621 321

St. Laurentius: meer dan een begraafplaats
Kleinschalig, klantvriendelijk en persoonlijke aandacht
www.begraafplaatslaurentius.nl | Crooswijk, Rotterdam

St. Laurentius
R.K. Begraafplaats & Crematorium

Vertel eens.

Of je nou een bevlogen prediker bent of een ondernemer met wereldbestormende ambities. Jij hebt een verhaal te vertellen. Maar hoe slinger je dat de buitenwereld in? Zodat je jouw mensen raakt. Dat de vonk overslaat.

Wij zijn dailymilk. Merkenmakers, digital designers en visuele verhalenvertellers. Wij luisteren naar jou en zoeken naar wat jou drijft. We houden van mensen die een extra stap zetten om de wereld een beetje beter te maken. We geloven in samenwerken en in de kracht van design. Zo vertellen we jouw verhaal. Met jouw merk, website, film of magazine.

Eens praten? Bel Klaas-Jan 06 420 26 326

dailymilk.nl

dailymilk

I+I
martelaren
van gorcum
heiligdom brielle

schaapsound

**KLAAR VOOR DE TOEKOMST
SCHAAPSOUND BRENGT
VERBINDING MET KERKTV**

Neem contact op voor meer informatie

KERKGELUIDSINSTALLATIES

PRESENTATIE/KERKTV

AKOESTIEK

NETWERK/WIFI

VERLICHTING

DOMOTICA

H. H. LAURENTIUS EN ELISABETH
KATHEDRAAL ROTTERDAM

info@schaapsound.nl

Tel: 085-0663333

Zwolle | Ridderkerk | Biezelingse

www.schaapsound.nl